

DUURZAAM ONDERNEMEN

Klimaat en energie

Als bedrijf energie besparen, kosten verminderen en je steentje bijdragen aan de strijd tegen schadelijke CO₂-uitstoot.

VLAIO

vlaio.be/klimaat-energie

Vlaanderen
is ondernemen

Inhoud

Waarom als bedrijf inzetten op energie- en klimaattransitie?	3
Financiële steun	9
Advies & begeleiding	13

Verantwoordelijk uitgever:

Mark Andries

Koning Albert II-laan 35 bus 12

1030 Brussel

D/2022/3241/268

Versie oktober 2022

Waarom als bedrijf inzetten op energie- en klimaattransitie?

Het wereldwijde klimaat verandert. Voor het overgrote deel ligt de negatieve impact van menselijke activiteiten aan de basis hiervan. Vooral de CO₂-uitstoot gerelateerd aan transport, landbouw, het delven en bewerken van materialen en de opwekking van energie verstoort de ecosystemen waarvan we afhankelijk zijn. Bovendien wordt het meer en meer duidelijk dat onze afhankelijkheid van fossiele, buitenlandse energiedragers niet de meest ideale weg is naar een stabiele economie of de laagste energieprijzen. Een energie- en klimaattransitie dringt zich op voor een gezonde mondiale, maar ook lokaal verankerde economie.

Crisisbestendig dankzij duurzame energie

Door energieverbruik en -productie te verduurzamen, bv. via windmolens of een vermindering van de energieconsumptie, worden bedrijven minder afhankelijk van de invoer van energie of fossiele brandstoffen uit het buitenland. De kosten van deze invoer kunnen (sterk) fluctueren en tijdens crisissen is dit des te meer voelbaar. Deze onzekerheid brengt nog eens extra kosten met zich mee. Een verduurzaming van energieproductie en -consumptie is gelijk aan meer zekerheid!

Klimaatneutrale processen

De productie van heel wat basisproducten, zoals staal, chemicaliën en cement hebben inherent in hun productieproces een uitstoot van nevenproducten als gevolg. Jaarlijks gaat het om miljoenen tonnen CO₂ of andere moleculen met soms een nog negatievere impact op het milieu. Deze industriële processen zullen onvermijdelijk een grondige transformatie moeten ondergaan om de klimaatdoelstellingen te halen. Een voorbeeld is de productie van staal op basis van koolstofarme waterstof, waarvan in Vlaanderen binnenkort een realisatie komt.

De voordelen van duurzame energie en klimaatneutrale processen

Duurzaam omgaan met energie heeft meerdere voordelen:

- Door je bedrijfsprocessen onder de loep te nemen, te optimaliseren of zelfs te hervormen kan je snel heel wat energie en dus kosten besparen.
- Duurzame energieproductie kan bovendien gedeeltelijk lokaal geproduceerd worden. Dit laat je toe meer controle te hebben over je relatie met leveranciers, en bevoorradingszekerheid te hebben. Je kan zelfs overwegen om (deels) je eigen energie op te wekken.
- Je draagt last but not least ook bij aan het verminderen van onze negatieve klimaatimpact. Minder energieverbruik en een shift naar groene energieproductie helpt ons om de globale CO₂-uitstoot naar beneden te krijgen.

Industriële processen zullen op termijn klimaatarm of klimaatneutraal uitgebaat moeten worden om het

klimaat te beheersen, maar ook omdat de prijs voor de uitstoot hoog kan oplopen en omdat kredietverleners meer en meer de voorkeur geven aan duurzame investeringen.

Wat kan mijn bedrijf doen?

Als je met je bedrijf stappen wil zetten in de energietransitie, zijn er verschillende mogelijkheden. Ten eerste zijn er maatregelen om de energie efficiëntie te verhogen, zoals isoleren. De overheid ondersteunt dit o.a. via Energiebeleidsovereenkomsten (EBO's). EBO's zijn erop gericht dat zoveel mogelijk industriële verbruikers van energie zich ertoe verbinden alle investeringen op gebied van energie-efficiëntie die een bepaald economisch rendement hebben, uit te voeren. De toegetreden ondernemingen dragen daarmee bij aan de realisatie van de Vlaamse energie-efficiëntiedoelstellingen.

Verder zijn er maatregelen om energiedragers te vergroenen. Een voorbeeld is om als bedrijf over te schakelen van aardgas (een fossiele energiedrager) naar groene elektriciteit of restwarmte. Vaak wordt hier een (forse) uitstootvermindering mee gerealiseerd. Er zijn tal van beschikbare technologieën om dit uit te

voeren, waarrond een sluitende business case (inclusief subsidiesteun) kan gebouwd worden. Bij stijgende en/of volatiele prijzen van fossiele brandstoffen verdienen deze investeringen zichzelf des te sneller terug. Lees meer over steunmaatregelen bij het onderdeel financiële steun.

Maatregelen die rechtstreeks inwerken op een beperking van de uitstoot behoren eveneens tot de mogelijkheden. Op dit moment zijn deze echter over het algemeen slechts rendabel voor de grote uitstoters en energieverbruikers, omdat dit de kosten van uitstootrechten verlaagt. Bovendien houden deze maatregelen vaak schaalvoordelen in, die momenteel enkel voor de grotere producenten praktisch haalbaar zijn.

Meer weten? Neem een kijkje op vlaio.be/klimaat-energie

Wat zijn ETS-bedrijven? En wat is het verschil met niet-ETS bedrijven?

Een ETS bedrijf is een bedrijf dat onder het EU-emissiehandelssysteem (Emissions Trading System of ETS) valt. Dit zijn dus bedrijven uit energie-intensieve sectoren.

Installaties onder dit systeem moeten voor elke ton CO₂-uitstoot één emissierecht indienen. Het totaal aantal beschikbare emissierechten is beperkt, maar installaties mogen deze rechten vrij uitwisselen onder elkaar. Doordat het aantal beschikbare emissierechten elk jaar daalt, ontstaat schaarste op de markt. Installaties hebben dan de keuze: ofwel minder uitstoten, ofwel emissierechten aankopen. Dit systeem zet bedrijven aan hun emissies te reduceren.

Een niet-ETS bedrijf valt niet onder het EU-emissiehandelssysteem en opereert in een minder energie-intensieve industrie.

Carbon+Alt+Delete berekent de CO₂-voetafdruk van jouw bedrijf

Het rapporteren van de koolstofvoetafdruk is vandaag voor een bedrijf minstens zo belangrijk als het rapporteren van hun financiële jaarrekening. Dat is de slagzin van Carbon+Alt+Delete, een jong bedrijf dat software ontwikkelt om complexe CO₂-berekeningen snel, efficiënt en gestandaardiseerd te maken.

CO₂-rapportering op je bord

Vijf jaar geleden startten Kenneth Van den Bergh en Hanspeter Höschle met Carbon+Alt+Delete, een bedrijf dat eerst particulieren en later ook bedrijven ondersteunt bij het berekenen van hun CO₂-voetafdruk. De klimaatimpact van de bedrijfswereld staat immers niet alleen hoog op de politieke agenda maar ook investeerders en klanten stellen steeds meer eisen rond klimaatneutraliteit.

Kenneth: “Typische voorbeelden zien we in de retail-sector. Bedrijven als Delhaize of Colruyt zetten sterk in op duurzaamheid en nemen hun hele waardeketen onder de loep: welke voetafdruk hebben onze toeleveranciers? Zo komt de vraag al snel op het bord van heel wat Vlaamse kmo’s die plots hun CO₂-uitstoot moeten rapporteren.”

Sparren met VLAIO bedrijfsadviseur

Al snel bleek de nood aan één makkelijke tool die op een gestandaardiseerde manier CO₂-berekeningen uitvoert. Kenneth: “In 2020 begonnen we te brainstormen over een softwaretool en gingen we te rade bij VLAIO bedrijfsadviseur Bruno Van de Castele. Hij begeleidde ons bij de aanvraag voor een VLAIO ontwikkelingsproject en daagde ons uit om bepaalde zaken inhoudelijk te verfijnen. Ook was het gewoon zeer aangenaam om met Bruno over onze ideeën te sparren.”

“Het is mooi om te zien hoe Carbon+Alt+Delete op korte tijd zo sterk groeit. Hun software zorgt voor de nodige objectivering die vereist is voor échte CO₂-reductie.”

Bruno Van de Castele, VLAIO bedrijfsadviseur

Van losse excelfiles naar waardevolle data

Om de voetafdruk te meten, heb je in eerste instantie data nodig, veel data. Kenneth: “Enerzijds data van zaken die binnen de bedrijfsmuren gebeuren, zoals elektriciteitsverbruik. Zulke zaken zijn redelijk accuraat vast te stellen. Anderzijds data van zaken die buiten de muren plaatsvinden, zoals aangekochte materialen en het transport van producten. Dat is vaak moeilijker.

In de praktijk leven bedrijven vaak nog in een wereld van losse excels. We hebben onze tool zo moeten bouwen dat we data uit verschillende bronnen snel en efficiënt

kunnen inlezen: via geconnecteerde platformen van bijvoorbeeld energieleveranciers, excelfiles en facturen.”

Carbon accounting engine

De volgende stap: de ingelezen data omzetten naar CO₂-uitstoot, met de juiste emissiefactoren. Kenneth: “Daarvoor volgen we het Greenhouse Gas Protocol, de bijbel die zegt hoe je zoiets berekent. Het koppelen van de juiste emissiefactoren aan de juiste inputdata was de meest complexe stap in het proces. Maar ook dat is ons gelukt. Dat is nu onze carbon accounting engine,

waarmee we de CO₂-jaarrekening van een bedrijf opmaken.”

“Door een gerichte samenwerking met de juiste partners en een voortdurende focus op de meerwaarde welke ze kunnen bieden voor hun klanten loopt Carbon+Alt+Delete voorop in een nieuwe en snel evoluerende markt.”

Bert Stassen, VLAIO projectadviseur

Verrassingen bij grootste CO₂-uitstoters

Als resultaat krijgen bedrijven hun CO₂-impact te zien in een interactief dashboard. Dat leidt vaak tot verrassingen. Kenneth: “Het dashboard toont duidelijk de uitschieters en die blijken niet altijd met de verwachtingen overeen te stemmen. We zien vaak misconcepties. Het stukje transport over water van China naar België is typisch minder dan verwacht, terwijl het transport hier in België naar eindklanten soms een grotere impact met zich meebrengt. Die inzichten zijn bijzonder nuttig want zo weet je op welke posten er nog werk aan de winkel is en kan je gericht investeringen doen. Data hebben is één ding, daar iets mee doen en extra inzichten bieden is het nieuwe goud.”

Financiële steun

Denk je aan investeren in de energie- en klimaattransitie van jouw bedrijf? Weet dat je er niet alleen voor staat. Ontdek hier welke financiële steun je als bedrijf uit een niet-energie intensieve sector helpt bij je duurzaamheidstraject.

Kmo-groeisubsidie voor thema 'duurzaam en circulair ondernemen'

Heb je ambitieuze groeiplannen binnen het thema 'duurzaam en circulair ondernemen'? Dan kom je misschien in aanmerking voor de kmo-groeisubsidie. Met dit steuninstrument wil de Vlaamse overheid kmo's helpen een ambitieus groeitraject te realiseren. Dat groeitraject moet aansluiten bij één van de belangrijke maatschappelijk thema's, die naast 'duurzaam en circulair ondernemen' ook internationalisering, digitalisering of innovatie kunnen zijn.

Binnen het thema 'duurzaam en circulair ondernemen' kunnen naast circulair ondernemen ook projecten

gericht op energietransitie, klimaattransitie, milieu of biodiversiteit steun krijgen via de kmo-groeisubsidie.

VOOR WIE: kmo's met een vestiging in Vlaanderen

VOOR WAT: Strategisch advies van een externe dienstverlener of de bruto loonkost van de aanwerving van een strategisch profiel

HOEVEEL SUBSIDIE: max. € 50.000 subsidie per groeitraject

Meer info vind je op vlaio.be/kmo-groeisubsidie

Ecologiepremie+

Wil je jouw productieproces milieuvriendelijker en energiezuiniger organiseren? Dan wil de Vlaamse overheid je daar graag bij ondersteunen. VLAIO kan via de ecologiepremie+ 15 tot 55% van een ecologie-investering financieren. Alleen investeringen uit een limitatieve lijst van technologieën komen in aanmerking (LTL). De technologieën die in aanmerking komen, houden verband met de thema's koeling, transport, verlichting, warmte, water en diverse.

VOOR WIE: ondernemingen die investeren in het Vlaamse Gewest

VOOR WAT: een investering in een performante ecologische technologie (limitatieve lijst)

HOVEEL SUBSIDIE: 15 tot 55% van de meerkost van de investering

Informeer je via vlaio.be/ecologiepremie

Strategische ecologiesteun (STRES)

Ben je een grote onderneming die van plan is om fors te investeren in ecologische spits technologie? Met strategische ecologiesteun subsidieert de Vlaamse overheid een deel van de meerkost. STRES is een aanvulling op de ecologiepremie+. Terwijl bij deze laatste een onderneming een keuze moet maken uit gestandaardiseerde technologieën, komt STRES tegemoet aan specifieke en grotere investeringsprojecten. De groene innovatie kost de onderneming minimaal € 3 miljoen, waarvan een percentage van 20 tot 40% door VLAIO gefinancierd wordt.

VOOR WIE: ondernemingen die investeren in het Vlaamse Gewest

VOOR WAT: een investering in niet standaardiseerbare, ecologisch technologie

HOVEEL SUBSIDIE: 20 tot 40%, afhankelijk van de grootte van het bedrijf en de technologie

Alle info vind je via vlaio.be/STRES

Innovatiesteun

Je hebt een baanbrekend idee en je wil een nieuwe technologie ontwikkelen, processen of diensten verbeteren, een prototype bouwen of een pilootfase doorlopen? Als ondernemer die voor een grote vernieuwing vol risico's en uitdagingen staat, heb je nood aan extra financiën én nieuwe kennis. Met een VLAIO-subsidie in de vorm van een ontwikkelingsproject of onderzoeksproject kan je jouw ambitieuze plannen versterken en misschien zelfs versnellen.

(!) Maatschappelijke meerwaarde belangrijke selectiecomponent

Sinds 2021 kan je bij je steunaanvraag niet alleen economische, maar ook ruime maatschappelijke meerwaarden in rekening brengen. Denk bijvoorbeeld aan innovatieprojecten gericht op klimaatvriendelijke productieprocessen en technologieën om op een duurzame manier energie op te wekken, op te slaan of aan te wenden. Wel wordt verwacht dat er een voldoende grote hefboom is van de toegekende steun op de globale maatschappelijke

lijke meerwaarde. Zo creëren we een win-win voor onze ondernemingen en voor Vlaanderen.

VOOR WIE: ondernemingen

VOOR WAT: kosten gerelateerd aan een ontwikkelingsproject

HOEVEEL SUBSIDIE: 25 tot 50% van het project, min. € 25.000 en max. € 3 miljoen

(!) Toelichting over klimaatplan vereist bij indiening

Vanaf 1 oktober 2022 dienen grote ondernemingen en energie-intensieve kmo's over een klimaatplan te beschikken en moet bij de steunaanvraag een toelichting over het klimaatplan gevoegd worden.

Alles over deze steun lees je op vlaio.be/innovatie

Ecologisch en veilig transport (EVT)

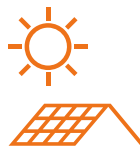
Plan jij te investeren in het ecologisch en veilig transport van jouw goederen over de weg? Vlaamse ondernemingen kunnen de subsidie 'ecologisch en veilig transport' (EVT) krijgen voor hun uitgaven in vergroening en verkeersveiligheid van hun vrachtwagens. De Vlaamse overheid wil zo ondernemingen - en de transportsector in het bijzonder - aanmoedigen om transport veiliger en ecologischer te maken.

VOOR WIE: ondernemingen met minimaal één voertuig van + 3,5 ton

VOOR WAT: Uitgaven voor ecologisch en veilig transport van goederen over de weg

HOVEEL SUBSIDIE: max. € 100.000 (en max. 3.000 per vrachtwagen in 2022)

Alle info over de huidige oproep via vlaio.be/EVT

Wist je dat je bedrijf ook steun kan krijgen voor zonnepanelen?

Voor het installeren van zonnepanelen (PV-systemen) kan je als bedrijf steun krijgen via tal van instanties. Denk aan...

- een éénmalige premie via de energienetbeheerder Fluvius
- de investeringsaftrek
- via de call 'groene stroom' van het Vlaamse Energie- en Klimaatagentschap (VEKA)

Surf naar vlaio.be/zonnepanelen voor alle info.

Advies & begeleiding

Zoek je advies en begeleiding voor projecten om energie te besparen, ideeën rond CO₂-reductie of andere duurzame dromen? Dan vind je die bij VLAIO en de partners van het VLAIO Netwerk! Op welk advies en begeleiding kan je beroep doen? We sommen het graag even op.

VLAIO bedrijfsadviseurs

Ben je op zoek naar partners of steun om jouw bedrijfsplannen rond energie(besparing) waar te maken? De VLAIO bedrijfsadviseurs helpen je graag op weg. Zij ondersteunen je bij het vormgeven van je aanpak en gidsen je naar de juiste kennis, partners en financiële hefboomen die specifiek voor jouw bedrijf relevant zijn. Denk aan private aanbieders, kennisinstellingen strategische - en collectieve onderzoekscentra en intermediaire organisaties zoals Voka, UNIZO, Sirris ...

Maak een gratis afspraak via vlaio.be/afspraak

Benieuwd welke subsidies en financieringsmogelijkheden nog bestaan om de energie- en klimaattransitie van jouw onderneming te ondersteunen? Bijvoorbeeld bij federale en Europese overheden of financiële instanties?

=> Je vindt het volledig aanbod via [vlaio.be/subsidiatabank](https://vlaio.be/subsidi databank)

Experten uit het VLAIO Netwerk

Weet je niet goed hoe te starten met je energieambities en/of wil je zelf meer te weten komen over dit onderwerp? Zoek je advies, coaching of een lerend netwerk van bedrijven die voor dezelfde uitdagingen staan? Wend je dan tot de partners uit het VLAIO Netwerk. Zij sensibiliseren, adviseren en informeren ondernemers over het belang van energietransitie. Ze voorzien coaching en begeleiding en je kan bij hen terecht voor infosessies, masterclasses, workshops, opleidingen, netwerking, begeleiding ...

Duik in het aanbod rond energietransitie van het VLAIO Netwerk op vlaio.be/expertisedatabank

Energieclusters

Een cluster is een netwerk van bedrijven en andere partijen die openstaan voor samenwerking rond een bepaald thema of domein zoals bio-economie. Via concepten van open innovatie, ketensamenwerking en cross-sectorale werking kunnen bedrijven in de cluster nieuwe producten en diensten met meerwaarde creëren en nieuwe (buitenlandse) markten ontginnen.

Contacteer de VLAIO bedrijfsadviseurs om te kijken welke cluster of kennisinstelling best bij je past. Zij bespreken samen met jou je plannen en geven advies op maat.

De speerpuntclusters Flux50, de Blauwe Cluster en Catalisti zijn actief in het onderzoek naar onder duurzame energiebronnen en klimaatvriendelijke processen.

Meer info over de Vlaamse clusters vind je op vlaio.be/clusters

Vlaams Energie- en Klimaatagentschap

Het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap - kortweg VEKA - maakt deel uit van de Vlaamse overheid en coördineert de uitvoering en -ondersteuning van het energie- en klimaatbeleid. Ook moedigt het klimaatvriendelijke energieproductie aan. Daarnaast levert VEKA bedrijfsadviezen en -attesten over rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen af in het kader van fiscale aftrek en andere subsidiedossiers.

Neem een kijkje op energiesparen.be

Startup Necretre innoveert met milieuvriendelijk beton

De productie van cement is verantwoordelijk is voor 8% van de wereldwijde CO₂-uitstoot. Daar wil startup Necretre wat aan doen: ze ontwikkelen een koolstofneutraal, recycleerbaar én zuurbestendig alternatief voor op Portlandcement gebaseerde beton. Dit innovatieve beton heeft zwavel als basis en zou niet duurder mogen zijn dan gewoon beton.

Duurzaam zonder duur te zijn

De jonge ondernemers Yannick Ba en Michiel Elst willen met hun Antwerpse startup Necretre koolstofneutraal beton op de markt brengen. Zwavel - chemisch element S - vormt de basis voor deze duurzame innovatie: "Dit moet een 'groen materiaal' opleveren zonder 'groene prijs', aldus Yannick. "Daarmee bedoelen we dat het normaal gezien niet duurder zal zijn dan gewoon beton."

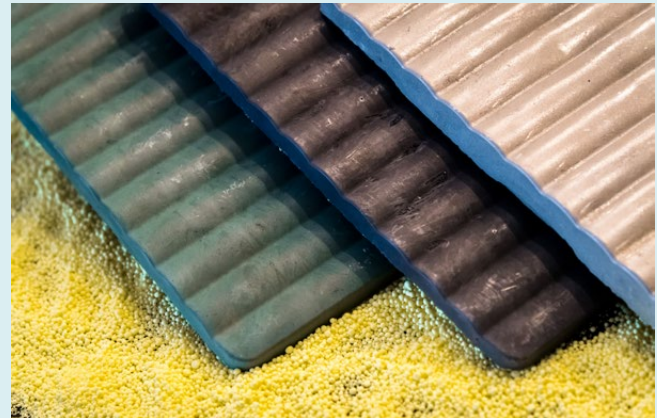
"De zwavel halen we ofwel van petrochemische hubs ofwel van gaswinning en zou zeker het komende anderhalve decennium overvloedig voorhanden zijn. Voor de winning van de zwavel zijn we geografisch wel gebonden aan havens en gaswinningsgebieden, maar dat is voor ons als Antwerps bedrijf geen probleem."

De vele voordelen van zwavelbeton

Het zwavelbeton van Necretre is niet alleen koolstofneutraal bij aanmaak. Michiel: "Ons beton is ook 100% recycleerbaar. Door het op te warmen valt de structuur weer uiteen. Het kan nadien met behoud van kwaliteit in een andere vorm stollen. Omdat je het ook onder warmte moet verwerken, vraagt het van betoncentrales

een – beperkte - aanpassing van hun productielijnen. Daartegenover staat dat het materiaal snel uithardt. En ook dat kan een belangrijk voordeel zijn."

"En dat is niet alles. Het materiaal kent nog een sterk punt: het heeft een high acid resistance en is chemisch stabiel. Dat maakt zwavelbeton bijzonder geschikt voor omstandigheden onder water, onder de grond of in contact met eroderende materialen waar betonrot kan optreden. Denk bijvoorbeeld aan heel zure omstandigheden in stallen. Op deze plaatsen is ook geen brand-

gevaar. Bij hitte zouden de mechanische eigenschappen van het materiaal onder druk komen te staan.”

Innovatieve starter met veel groeipotentieel

Voor de uitwerking van het proof of concept van dit baanbrekende beton deed Necrete beroep op innovatieve starterssteun (ISS) van VLAIO. Dat is een subsidie voor innovatieve starters met een sterk groeipotentieel. Hun groeiplannen richten zich op de markt van betoncentrales en betonverwerkers.

Necrete wil haar klanten niet louter de ingrediënten voor het beton leveren, maar ook de benodigde procesmachines. Yannick: “Ze kunnen die leasen en makkelijk integreren in bestaande productiefaciliteiten. Op die manier fabriceer je prefabproducten zoals rioolbuizen, dakpannen of waterputten. We denken ook aan mobiele toepassingen waarbij een aannemer rechtstreeks op de werf materiaal kan gieten.”

DUURZAME **ONTWIKKELINGS
DOELSTELLINGEN**

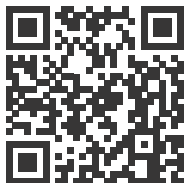

VLAIO gaat aan de slag met de DUURZAME ONTWIKKELINGS-DOELSTELLINGEN van de Verenigde Naties

De Sustainable Development Goals (SDG's) werden in 2015 door de VN opgesteld als de mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030 met aandacht voor economische, sociale en ecologische aspecten.

Ook VLAIO wil een belangrijke bijdrage leveren aan duurzaamheid en aan een succesvolle transformatie van de Vlaamse economie en samenleving.

vlaio.be/klimaat-energie

info@vlaio.be

Download of bestel deze
brochure

